

KRAŠTOTYROS DARBAI KRETINGOS rajonu bibliotekose

Viena iš labiausiai metodiškai dirbančių savivaldybių viešųjų bibliotekų ne tik Žemaitijoje, bet ir visoje Lietuvoje yra Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešoji biblioteka. Pastaraisiais metais itin didelį dėmesį ji skiria ryšiams su visuomene. Pats parankiausias įrankis tam šiandien – internetas. Kretingiškiai juo itin kvalifikuotai ir sumaniai naudojasi. Šios bibliotekos svetainė internete <http://www.kretvb.lt/> – viena moderniausių ir savo turiniu turtingiausių tarp kultūros įstaigų atitinkamų oficialių svetainių. Stebina didžiulis, kasmet vis nauja informacija papildomas Personalijų žinynas. Apie kiekvieną iškilų žmogų, kuris yra susijęs su Kretingos miestu ir rajonu, čia pateikiamos išsamios biografijos, beveik prie kiekvienos iš jų gali rasti literatūros ir šaltinių, kuriais naudotasi rengiant tekstus, sąrašus.

Šios bibliotekos internetiniame leidinyje rasi viską, ko gali tikėtis apsilankęs bibliotekoje. Negausi čia pavartyti, paskaityti tik spaudinių, bet juos užsisakyti gali. Bibliotekos elektroniniame kataloge gali pasitikrinti, ar tavo dominantis leidinys bibliotekoje yra. Taigi, jei neturi galimybės užsukti į biblioteką, gali būti aptarnautas ir virtualiai.

Žemaitijoje, nesvarbu miestas tai ar kaimas, nuo seno bibliotekos buvo itin svarbus kultūros židinys. Dažnai jos atlikdavo ir dalį muziejaus funkcijų. Ten, kur dirba istorija besidomintys bibliotekininkai, per ilgą laiką susikauptė didelis kiekis kraštotyrinės medžiagos. Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešajoje bibliotekos vyr. bibliografe LOLITA MIEŽIENĖ surinko duomenis apie kraštotyrinius darbus, sukauptus Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešajoje bibliotekoje, jos filialuose ir parengė tų darbų sąrašą. Jį sudaro šie skyriai: Archeologija, Bažnyčia, Biblioteka, Etnografija, Istorija, Kalbotyra, Kraštiečiai, Kraštotyra, Menas, Mokyklos, Spauda. Jame – apie 80 pozicijų. Kiekviena iš jų labai svarbi.

Publikacijoje minime keliasdešimt L. MIEŽIENĖS į minėtą sąrašą įtrauktų kraštotyros darbų. Dalis jų jau yra prieinama internete arba turi tik elektroninę versiją. Sąrašė nepaminėtos rajono bibliotekų istorijos bei jų metraščiai yra saugomi Kretingos rajono savivaldybės Motiejaus Valančiaus viešajoje bibliotekoje arba jos filialuose kaimuose. Išsamus visų kraštotyros darbų sąrašas skelbiamas internete bibliotekos interneto svetainės skyriuje „Kraštotyros darbai“ http://www.kretvb.lt/lt/pages/krastotyros_d/.

Itin vertingas 1986 m. iškilaus kraštotyrininko, muziejininko Igno Jablonskio parengtas dviejų dalių, 350 puslapių apimties darbas apie įvairias lietuvių liaudies dainas, XX a. pr. dainuotas Skuodo rajone.

I. Jablonskio kraštotyros aruode yra ir 1998 m. parengta 286 puslapių dydžio studija „Laisvės netekus arba tokia buvo mūsų kartos dalis: 1939–1956 m. kronika“.

Šukės kaimo istoriją 1991 m. parengė Julius Kanarskas. Jo darbų kraitėje – ir 1989 m. darbas „Ką mena Kretingos praeitis“.

Bibliotekoje saugomo 1971 m. diplominio darbo „Spaudos plitimas Kretingoje“ autorė – Irena Bružaitė-Gaigalienė.

1998 m. parengtai Darbėnų bažnyčios istorijai medžiagą surinko Vaclovas Mikuta, Rina Ruzgailienė, Danutė Paulikienė.

Laukžemės kaimo bažnyčios istoriją 2002 m. parengė Angelė Urbelienė bei Jadvyga Vaišnorienė.

1997 m. parengtos Salantų bažnyčios ir parapijos istorijos autorius – Vytautas Petrauskas.

Bibliotekoje saugomus Grūšlaukės kaimo gyventojos Zitos Paulauskienės-Viluckytės (g. 1941) atsiminimus 2003 m. užrašė Zita Viluckytė-Paulauskienė.

J. Šalnienės pasakojimą apie Kurmaičių kaimo koplytėles, koplytstulpius ir kryžius 2004 m. užrašė Rimanta Žilinskienė.

Apie Juodupėnų, Jakštaičių, Narmontų, Vanakų kaimų mažąją architektūrą (kryžius, koplytstulpius, koplyčias) 1996 m. darbą parengė Vilijata Gembutienė, o apie naujuosius kryžius ir koplytėles Budrių kaime 1990 m. – Danutė Paukštienė.

V. Gembutienė yra parengusi ir fotografijų albumą „Mano gimtinė – Juodupėnai“, Urbaičių kaimo istoriją (pasakojimą apie šio kaimo žmones, jų sodybas nuo 1900–1965 m.).

Karolio Tiškaus, Adomo Anuso, Juozo Vaicekausko, F. Rūtės, O. Drungilienės prisiminimus apie Vydmantų apylinkių archeologinius paminklus – pirmąjį bei antrąjį Pryšmančių kapinynus, Vlimiškes, Kiauleikių, Pryšmančių kaimų senkapius, Kiauleikių kaimo kapinyną, Pryšmančių kaimo Laumės akmenį – 1985 m. yra parengęs Juozas Mackevičius.

Tado Bertašiaus, Elenos Stregauskienės, Petro Stregausko atsiminimus apie Markutiškių kaimą, Barboros Bertašienės atsiminimus apie Degimų kaimą yra užrašiusi, į 1987 m. parengtą darbą „Seni žmonės prisimena“ įtraukusi Zuzana Mažonienė.

Senųjų Virkštinkų kaimo gyventojų Zuzanos Staponkienės, Elenos Mažutienės, Zitos Vaičiūnaitės-Paulauskienės, Benjamino Paulausko, Bronės Tiškutės prisiminimus užrašė ir 2003 m. į savo darbą įtraukė Romutė Girskenė bei Jolanta Japertienė.

Felicija Stramilaitė yra užrašiusi ir 2000 m. sutvarkiusi jokūbaviškių atsiminimus apie A. Stulginskį.

Kleopa Vrubliauskienė 2005 m. yra perengusi darbą apie Kumpikų kaimo drožėją Vytautą Vaičekauską. Jos darbų kraitėje yra ir medžiaga apie Kumpikų, Šlaveitų bei Latvelių kaimų gyvenimą kolūkiuose ir bendrovėse. Ji yra užrašiusi, 1995 m. parengusi ir Danutės Salomėjos Narušytės, Elenos Tamošauskaitės, Stasės Kasputienės pasakojimus apie Šlaveitų dvarą.

Darbą „Juodupėnų kolūkio metraštis: 1949–1969 m.“ 1975 m. parengė Ona Stonkienė.

Kompaktinį diską apie Erlėnų ir aplinkinių kaimų etnokultūros lobyną yra parengusios A. Beržanskienė, A. Kuktorovienė ir I. Razmutė. Jame pateikta informacija skelbiama ir internete – <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/erlenu%20ir%20aplinski>

Kretinga. Danutės Mukienės nuotrauka

niu%20kaimu%20etnokulturos%20lobynas.pdf.

Jokūbavo dvaro sodybos istorinius tyrimus 1995 m. yra parengęs istorikas Virginijus Jocys, o gyventojų prisiminimus apie Jokūbavo ir aplinkinių kaimų mažąją architektūrą (kryžius, koplytėles, koplytstulpius) yra užrašiusios Laima Paulauskienė, Danutė Pilipčuk. Visa tai įrašyta į CD ir yra prieinama internete adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/jokubavas_mazoji_architektura.pdf.

1976–1980 m. Jokūbavo kapinių kroniką 2001 m. parengė Felicija Stramilaitė.

Elektroninį dokumentą, įrašytą į CD, apie Juodupėnų ir aplinkinių kaimų mažąją architektūrą (koplyčias, kryžius, koplytstulpius) 2007 m. parengė V. Gembutienė. Internete jis prieinamas adresu <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Juodupenu%20ir%20aplinskiu%20kaimu%20mazoji%20architektura.pdf>.

V. Gembutienės surinkta informacija apie Juodupėnų, Jakštaičių, Narmantų kaimų lankytinas vietas įrašyta į CD ir skelbiama internete – http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Juodupenai_lankytinos%20vietos.pdf.

Surinktus duomenis apie Kūlupėnų ir aplinkinių kaimų mažąją architektūrą yra susisteminiusi, į CD įrašiusi ir internete adresais http://www.kretvb.lt/uploads/docs/kulupenu%20mazoji%20architektura_.pdf bei <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/kulupe-nu%20krastotyra.pdf> paskelbusi R. Galuškinienė.

To paties miestelio Kūlupėnų ir jo aplinkinių kaimų vaišių kultūros paveldą 2011 m. parengtame elektroniniame dokumente, įrašytame į CD, aptaria V. Macienė. Ši informacija internete skelbiama adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/kulupenai_vaisiu_paveldas.pdf.

V. Macienė taip pat yra parengusi elektroninį dokumentą „Kūlupėnų istorija: 1917–1987 m.“ Jis įrašytas į CD ir skelbiamas internete – <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Kulupenu%20istorija%201917-1987.pdf>.

Darbą apie senuosius antkapinius paminklus, esančius Vydmantų bei Kiauleikių kaimų evangelikų-liuteronų kapinaitėse, parengė Romutė Girskienė ir Eugenija Zagorskienė. Informacija internete skelbiama adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/vydmantu_kiauleikiu_kapinaites.pdf. Jos 1999 m. yra aprašiusios ir 1924–1999 m. pastatytus Vydmantų apylinkių koplytstulpius bei kryžius. Šis darbas internete skelbiamas adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/vydmantai_kplytstulpiai_kryziai.pdf.

A. Beržanskienės 2007 m. parengtas darbas „Įprasminę save

kūryboje“ įrašytas į CD ir skelbiamas internete adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Erlenai%20Iprasmine_save_kuryboje.pdf.

J. Maciuvienė 2007 m. yra parengusi darbą apie Salantų tautodailininkus. Jis įrašytas į CD ir skelbiamas internete – http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Erlenai%20Iprasmine_save_kuryboje.pdf.

Į CD įrašytas ir 2007 m. L. Kalniuvienės parengtas darbas „Taip kalbėjo mūsų senoliai“. Jame surinkti žemaitiški žodžiai, posakiai. Internete ši informacija skelbiama adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/rudaiciai_taip%20kalbejo%20musu%20senoliai%202009.pdf.

L. Kalniuvienė yra parengusi ir elektroninį dokumentą „Nagarba istorijoje, padavimuose ir žmonių prisiminimuose“. Jis įrašytas į CD ir skelbiamas internete – <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/Nagarba%20istorijoje,%20padavimuose%20ir%20zmoniu%20prisiminimuose.pdf>.

D. Paulikienės 2007 m. parengtas darbas apie Darbėnų apylinkės architektūrinius, archeologinius ir gamtos paminklus įrašytas į CD ir skelbiamas internete adresu <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/darbenu%20ir%20aplinskiu%20kaimu%20paveldas.pdf>.

Baublių kaimo istoriją 2002 m. yra parengusi D. Gibišienė. Jis internete skelbiamas adresu <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/baubliu%20kaimo%20istorija%20parastese.pdf>.

Kurmaičių istoriją 2007 m. parengė R. Žilinskienė. Jis įrašytas į CD ir skelbiamas adresu <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/kurmaiciu%20istorija%20-%20ateiciai.pdf>.

2008 m. ji parengė darbą „Kurmaičių istorija – ateičiai“ (įrašytas CD. Ši informacija skelbiama internete – http://www.kretvb.lt/uploads/docs/kurmaiciu_praeitis_senuju_kaimo_gyventoju_pasakojimuose.pdf).

2010 m. B. Markaitienės parengtas elektroninis dokumentas „Užgavėnės Grūšlaukėje“ internete skelbiamas adresu http://www.kretvb.lt/uploads/docs/uzgavenes_gruslaukeje.pdf.

2006 N. Raudytės pranešimas „Igno Jablonskio bibliografijos aspektai“ yra įrašytas į CD ir skelbiamas internete – http://www.kretvb.lt/uploads/docs/uzgavenes_gruslaukeje.pdf.

Darbą „Žymūs Darbėnų krašto žmonės: kūryba – jų gyvenimo dalis“ yra parengusi D. Paulikienė. Jis įrašytas į CD ir skelbiamas internete – <http://www.kretvb.lt/uploads/docs/darbenu%20krasto%20zmones.pdf>.